

בהוקרה מתנועת המושבים בישראל

המייסדים

ציפורי | 1949

חיים דניאל

בנג'ו אסתר ודינה דניאל

ברטה וסולומון אלטר

פולה ומנחם אורנדלס

יפה והרשקו אהרון

יהודית ומרדכי אדלר

מרקוס וקלרה לאופמן

דינה ונתן כרמלי

חווה וברוך יצקרו

מודי וסנדר זילברמן

פרידה ואדולף הרמנסדורף

מלכה ואהרון הניג

בטיה ואליהו שמואל

סיגה ואברהם קיטלר, ברטה ושלמה אלטר

אברהם קיטלרו וצבי אתר

לילי ודוד צור

רוחיקה והרשקו סטולרו

צילה ויוסף סגל

אנה ויסלה מיכאלוביץ

את התנועה שזכתה לשם "מהעיר אל הכפר" ב-1952 במסגרת תנועה זו הגיעו מחיפה וסביבתה 22 משפחות של ותיקי הארץ להתיישב בציפורי. המשפחות הללו לא הצליחו לעמוד בקשיי היומיום ולאחר מספר שנים החלו לעזוב את ציפורי.

אליעזר בר-און מנהלל, היה בין המדריכים הראשונים בציפורי. הוא הכניס את ענף הרפת לציפורי. בעיית המים היתה חמורה במיוחד. האוכלוסייה הקודמת שאבה מים מבארות, שיטה שניסו ללא הצלחה להתאים לאוכלוסייה החדשה. המוסדות המיישבים טענו שהנושא יפתר תוך זמן קצר אבל התוצאה הייתה שעולים שעלו על הקרקע מלאי התלהבות, איבדו את אמונם במוסדות המיישבים. בעיית המים נפתרה ב-1952 ע"י קידוח מקורות מים. גם מוצאם השונה של הקבוצות בציפורי הכביד על ההתנהלות במקום- קושי שהתבטא בתקשורת והשפות השונות של העולים. למורה, יליד פולין, לא הייתה שפה משותפת עם התלמידים והוריהם, לכן היו מוכרחים ללמוד עברית. כך גם המדריכים מיישובי העמק השונים, אינם מבינים את שפת המדריכים. הבודדים יודעי העברית, משמשים מתורגמנים ומסבירים. מיעוט המשפחות, מיעוט הילדים והעדר מסגרות חינוכיות, אף הן היו מנת חלקם של המתיישבים הראשונים.

עדינות לקשיים של ימי בראשית יש בעל פה ובכתב. נציגי תנועת המושבים והמועצה האזורית היו מגיעים לביקור במקום, לחוש את הדופק, לראות את המצוקה לצד הצמיחה ואת היש לצד החסר.

צעדים ראשונים במאבק לקיום

השנים הראשונות של היישוב החדש ציפורי היו קשות מאוד. לעתים עשה היישוב צעד קדימה ואחרי פרק זמן נסוג שוב לאחור. התלות במוסדות המדינה הייתה מוחלטת. בדומה ליישובים חדשים אחרים גם לציפורי לא היו נכסים או משאבים להשקעה לפי בחירתם. היה עליהם להיאבק על כל פרוטה. הצרכים הבסיסיים החסרים היו מרובים: תשתית של מים זורמים, חשמל, אספקת מזון לבעלי החיים, קרקעות, מבנים, דיוור הולם, חינוך ותרבות ועוד.

באפריל 1950 מסר המדור לקליטת עלייה בהתיישבות ד"ח על מצב היישוב: אוכלוסייה- 75 משפחות. 240 נפשות. קרקע- כ-4000 דונם.

ענפי המשק- 1000 דונם תירס, 800 דונם חציר, 200 דונם אפונה, 15 דונם תפוחי אדמה, 10 דונם בצל ירוק, 60 דונם עגבניות, 40 דונם אבטיחים. 60 דונם מלונים. מטעים- 360 דונם רימונים, 700 דונם זיתים, רפת- 6 פרות חולבות, 4 עגלות. עופות- 1100 תרנגולות. מכונות חקלאיות- 2 טרקטורים, זחל, דיסק מחרשה, מחרשה סכינים, דיסק מטעים, דיסק משדדה, מכבש אוטומטי, מפורת, מקצרת סוס, מקצרת טרקטור, מגוב מהפך, מרסס, דריל, קורבליסט, 2 קולטיבטורים, משדדת סוסים.

צרכניה- אספקת המצרכים נעשית בשילוב 2 עובדים בצרכניה, בית ספר- 20 ילדים, מורה אחד, ביטחון- בשמירה וביתר ענייני הביטחון עסקים 6 אנשים. בריאות- במרפאה עובד באופן קבוע חובש. ועד המושב - נבחר ועד של 9 חברים, וחולקו התפקידים השונים.

ב-20/2/1949 עלתה לציפורי קבוצת המתיישבים הראשונה, עולים ממוחנה העולים "שער עלייה", לברר האם ניתן להקים במקום יישוב. ב-16/6/1949 הוכרז היישוב החדש רשמית כמושב ציפורי, היושב סמוך לעתיקות ציפורי מימי המשנה.

אבני דרך בהתפתחות המושב:

- 1949 ע"י עולי תורכיה, בולגריה ורומניה.
- 1978 תחלופה רבה של חברים היו כ- 40 נחלות.
- 1978 - הרחבה של 30 נחלות לבני מושב ותושבי חוץ.
- 1991-1994 - הרחבה של 22 יחידות לתושבים במגרשים של בעלי מקצוע.
- 1991 - החלטה באספה על הרחבת המושב ב- 121 יח' לתושבים.
- 1998 - אישור תכנית המתאר של ההרחבה.
- 1999 - 2004 - שיווק מגרשי ההרחבה וקליטת המתיישבים.
- 2004 - ואילך - השלמת תשתיות ההרחבה ובניית הבתים.
- 2007 - שינוי מבנה ארגוני - לקראת הרחבת היישוב וקליטת תושבים תוקן תקנון האגודה לפיו התושבים מתקבלים כחברים באגודה במעמד של חבר תושב.

הראשונים

14 המשפחות הראשונות שהתיישבו בציפורי ב-1949 היו עולים מבולגריה וטורקיה, בעלי שפה משותפת- לאדינו. רוב המשפחות לא החזיקו מעמד בתנאים הקשים ועזבו. הקשיים הפיזיים הכריעו והנטייה הייתה לעבור ליפו, שם הייתה קהילה בולגרית גדולה. את מקום המשפחות שעזבו מילאו משפחות עולים מרומניה- משפחות שעברו את אימי השואה ונכללו בקבוצה גדולה שנקראה בפי מוסדות המדינה: "שארית הפליטה". הם באו חדורי תרבות אירופאית- אוהבי מוזיקה ותיאטרון, ורקודים ומסיבות.

הרומנים התאהבו במקום. ראשית בשל מיקומו הגיאוגרפי הניצב במרומי גבעה בגליל התחתון בואכה עמק בית נטופה. שנית היו בו מעיין ועצי פרי, בתי אבן וקהילה קטנה. לכל אלה נוסף ממד של קשרי משפחה, עבר משותף ותרבות משותפת. המקום על דרכי העפר, הכלים החקלאיים, הבהמות והמשקים הקטנים, הזכירו להם את נופי ילדותם ברומניה.

הוותיקים

משפחות מערים ומושבות פנו למוסדות המיישבים וביקשו להצטרף להתיישבות המתפתחת. תופעה זו עוררה את תנועת המושבים לפתוח בפעולת הסברה רחבה בין תושבי הערים והמושבות לעזוב את העיר ולהצטרף אל ההתיישבות העובדת. דוד בן-גוריון יזם בראשית שנות ה-50

תנועת המושבים בישראל. שומרים על המרחב הכפרי. שליחות לאומית שהיא זכות

